

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNI ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE
S A R A J E V O**

**IZVJEŠTAJ O RADU
U 2004. GODINI**

Sarajevo, februara 2005. godine

SADRŽAJ

	stranica
UVOD.....	3
I STANJE I TENDENCIJE U OBLASTI RADA I ZAPOŠLJAVANJA.....	4
Zaposlenost.....	5
Nezaposlenost.....	5
II REALIZACIJA PROGRAMA RADA FEDERALNOG ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE.....	6
Mjere aktivne politike zapošljavanja.....	6
Stručna obuka, dokvalifikacija i stvaranje uslova za zapošljavanje.....	8
Monitoring korisnika podsticajnih sredstava.....	8
Realizacija Programa zapošljavanja mladih osoba sa visokom stručnom spremom.....	9
Profesionalna orijentacija i rad sa posebno nadarenim srednjoškolcima.....	9
Program mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji će u procesu privatizacije, stečaja, likvidacije i prestrukturiranja preduzeća ostati bez posla..	9
Projekat podsticajnih mjera za zapošljavanje u poljoprivredi.....	10
Zapošljavanje stranih državljana.....	10
Istraživanje tržišta rada.....	10
Materijalna i socijalna sigurnost za vrijeme nezaposlenosti.....	11
Informacioni sistem.....	12
Informativna djelatnost.....	13
Saradnja sa domaćim i međunarodnim institucijama.....	14
Rad organa upravljanja.....	15
Stručna služba.....	15
III RAD KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE.....	15
IV PREGLED PRIHODA I PRIMITAKA I RASHODA I IZDATAKA KANTONALNIH SLUŽBI I FEDERALNOG ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE.....	17
PRILOZI UZ IZVJEŠTAJ	

UVOD

Nezaposlenost je najveći ekonomski i socijalni problem kako u Bosni i Hercegovini tako i u Federaciji Bosne i Hercegovine. Koliko je stvarno nezaposlenih teško je procijeniti jer ne postoje pouzdani statistički podaci. Prema pokazateljima Federalnog zavoda za statistiku, u decembru 2004. godine u Federaciji BiH je bilo 389.523 zaposlenih, a na evidencijama kantonalnih službi za zapošljavanje 325.738 nezaposlenih osoba (žena 150.447). Broj nezaposlenih se ne smanjuje jer je u toku privatizacija i restrukturiranje državnih preduzeća, pokretanje stečajnih postupaka, te smanjenje broja profesionalnih vojnika i zaposlenih u javnoj administraciji.

Više je razloga pojavi masovne i rastuće nezaposlenosti: nedostatak programa razvoja, tehnološka nerazvijenost, nedostatak kapitala koji bi pospješio dinamiku i obim investicija na način kojim bi se stvorili uslovi za nova zapošljavanja, neusklađenost ponude i tražnje radne snage (regionalna, sektorska, profesionalna), nedostatak tražnje (ne postoji sistemska aktivna ekonomska politika) i dr.

Često se ističe da je stvarna nezaposlenost niža od one službeno registrovane, tj. da su neki koji su evidentirani kao nezaposleni, u stvari, zaposleni u neformalnom sektoru ekonomije. Prema nezvaničnim pokazateljima, "na crno" radi oko 180.000 osoba. S druge strane, treba imati u vidu i veliku podzaposlenost radne snage, kao što su: otvorena podzaposlenost (zaposlenici rade kraće od punog radnog vremena, posmatrano na dnevnoj, sedmičnoj, sezonskoj ili godišnjoj osnovi); zamaskirana zaposlenost (radnici se čine zaposlenima, a svoj učinak mogu ostvariti za puno kraće radno vrijeme); skrivena nezaposlenost (odlazi se na dalje školovanje ili na odsluženje vojnog roka jer nema radnih mjesta, iako bi te osobe željele raditi); prijevremeno penzionisanje (ranije slanje ljudi u penziju, posebno vojske i policije, kao i iz javnih službi).

Ovaj izvještaj sadrži pregled stanja u oblasti zapošljavanja u Federaciji BiH, aktivnosti Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje na stvaranju uslova za zapošljavanje, kao i pregled prihoda i primitaka i rashoda i izdataka u protekloj godini.

I

STANJE I TENDENCIJE U OBLASTI RADA I ZAPOSŁJAVANJA

U 2004. godini aktivnosti Federalnog zavoda za zapošljavanje odvijale su se u skladu sa nadležnostima utvrđenim:

- Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba,
- Odlukom o raspodjeli sredstava za zadovoljenje potreba u oblasti zapošljavanja,
- Programom rada Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2004. godinu i drugim propisima iz oblasti zapošljavanja.

Sve aktivnosti su bile usmjerene na očuvanje dostignutog nivoa zaposlenosti i provođenje ukupnih mjera kojima se pospješuju i unapređuju uslovi za zapošljavanje, posredovanje u zapošljavanju i materijalno-socijalna sigurnost nezaposlenih osoba za vrijeme nezaposlenosti.

Stanje na tržištu rada u FBiH je veoma složeno, čime njegovo funkcionisanje postaje sve značajnije, tim prije što u BiH nedostaju sredstva za investicije koje predstavljaju okosnicu obnove i razvoja privrede FBiH. Procesi strukturnih promjena i ubrzanje privatizacije javnih preduzeća imaju neposredan uticaj na tržište rada. Naime, provođenjem privatizacije i restrukturiranjem javnih preduzeća, reforme koja treba da uslijedi u državnoj upravi i primjena Zakona o stečajnom postupku dovešće do znatnog otpuštanja radnika. Stoga je u cilju pružanja podrške strukturnim reformama neophodno razumijevanje djelovanja tržišta rada i njegovih veza sa ostalim segmentima društva i privrede u cjelini. Na tržištu rada još uvijek nema sinhronizovanog djelovanja partnera (poslodavac, sindikat i vlada) radi osiguranja minimuma socijalne sigurnosti u slučaju nezaposlenosti. Tržište rada pretpostavlja slobodu kretanja osoba koje traže zaposlenje bez ometanja na teritoriji BiH, slobodu u izboru zaposlenika i poslodavca, osiguranje minimuma socijalne sigurnosti, pravo na zapošljavanje, uključivanje mladih, žena, invalidnih i drugih osoba u proces rada, sprečavanje ilegalnog zapošljavanja, formiranje posebnih fondova i službi za potrebe tržišta rada, ujednačavanje opštih uslova za zapošljavanje, obavezno osiguranje za slučaj nezaposlenosti, primjenu međunarodnih standarda i primjenu jednakosti kriterija u zapošljavanju stranaca.

Ovakvo stanje u Federaciji Bosne i Hercegovine posljedica je, između ostalog, i činjenice da još uvijek nema jedinstvenog zakona o osnovama funkcionisanja tržišta rada u Bosni i Hercegovini.

Tržište rada u Bosni i Hercegovini nalazi se u fazi svojevrsnog prilagođavanja na tržišno poslovanje, odnosno u tranziciji, koje iz temelja mijenja okvir utvrđivanja cijene rada, a što podrazumijeva neminovno usvajanje novih tehnologija i usklađivanje postojećeg profila rada aktuelnim uslovima tržišta. Brojni industrijski kapaciti, uništeni u toku rata, još uvijek nisu dovedeni u funkciju, dok su preostali zadržali uglavnom zastarjelu i nekonkurentnu tehnologiju. Nekadašnji privredni subjekti opterećeni velikim dugovima i nelikvidnošću uglavnom su izgubili ranija tržišta ili uopšte ne funkcionišu, što se negativno odražava na povećanje stope nezaposlenosti.

I pored aktivnosti koje je provodio Federalni zavod na stvaranju uslova za zapošljavanje, visoka stopa nezaposlenosti (45%) u stalnom je porastu i posljedica je, u prvom redu, sporog razvoja privrede, nezavršenog procesa privatizacije i nedovoljnog ulaganja u investicije, koje čine osnovu za veću zaposlenost. Na ovakvo stanje znatno utiču visoke kamatne stope za kredite koje odobravaju banke i kreću se u prosjeku oko 10%. Jedini mogući izlaz u povećanju zaposlenosti jeste oživljavanje privrede, čime se rješava problem zapošljavanja, stvara proširenje poreske osnovice i smanjuju realne potrebe u socijalnoj zaštiti.

Zaposlenost

U Federaciji BiH, prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, tokom 2004. godine prosječno je bilo zaposleno 388.310 radnika, što je u odnosu na prosjek 2003. godine (387.381) povećanje za 929 radnika, odnosno 0,24%. Odnos zaposlenih u privredi i neprivredi je 67,7 % : 32,3%.

Podaci o broju zaposlenih odnose se na zaposlene koji imaju zasnovan radni odnos bez obzira na vrstu radnog odnosa i dužinu radnog vremena. U ovaj broj uključeni su zaposleni u poslovnim subjektima (pravne osobe), zanatstvu i slobodnim profesijama, odbrani i policiji. Broj zaposlenih u 1991. godini na području Federacije BiH iznosio je 631.020, tako da je nivo zaposlenosti u 2004. godini dostigao 61,54% nivoa iz 1991. godine.

Prosječna stopa zaposlenosti¹ radno sposobnog stanovništva u Federaciji BiH u 2004. godini iznosila je 23,74% i različita je po kantonima, a kreće se od, najniže, 15,91% u Unsko-sanskom kantonu, do 32,29 u Kantonu Sarajevo.

Procjenjuje se da je u Federaciji BiH "na crno" zaposleno oko 180.000 lica, što međunarodne organizacije i Svjetska banka uključuju u ukupnu zaposlenost.

Nezaposlenost

Prosječan broj nezaposlenih u 2004. godini iznosio je 315.847 i u odnosu na prosjek 2003. godine (297.323 lica) veći je za 18.524 ili 6,23%.

Prosječna stopa nezaposlenosti² u Federaciji BiH 2004. godine iznosila je 44,85% i ima tendenciju rasta u odnosu na prethodne dvije godine. Pravo stanje je teško utvrditi jer mnogi sa evidencije nezaposlenih rade "na crno" u privatnim firmama i međunarodnim organizacijama koje djeluju u Bosni i Hercegovini. Prema nekim istraživanjima i procjenama Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda, eliminiranjem rada "na crno" stopa nezaposlenosti bi se smanjila na 17% - 23%. Bez obzira na način iskazivanja stope nezaposlenosti, ona je dostigla dramatične razmjere i neophodno je veće angažovanje društva u cjelini, te svih institucija koje na bilo koji način imaju uticaja na rješavanje ovog problema. Ovakvo stanje zahtijeva obavezu reforme tržišta rada i prilagođavanje ovog dijela socijalnog sektora tržišnim uslovima privređivanja.

Na porast nezaposlenosti, pored nedovoljnog investiranja u otvaranje novih radnih mjesta, tokom 2004. godine je došlo do znatnog otpuštanja radnika posebno u Vojsci, Policiji i Carinskoj upravi FBiH. Samo iz Carinske uprave FBiH otpušteno je 850 radnika.

Učešće nezaposlenih po kantonima u odnosu na ukupan broj registrovanih nezaposlenih u FBiH kreće se od najvećeg u Tuzlanskom (24,42%), Kantonu Sarajevo (19,55%), Zeničko-dobojskom (19,27%), do najnižeg u Bosansko-podrinjskom kantonu (1,39%).

Učešće stručnih lica u ukupnom broju registrovanih nezaposlenih iznosi 195.820 ili 62,00%, a nestručnih 120.027 ili 38,00%.

Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih u 2004. godini bila je sljedeća: VSS 4.384 ili 1,39%, VŠS 4.054 ili 1,28%, SSS 68.134 ili 21,57%, VKV 2.675 ili 0,85%, KV 116.573 ili 36,91%, NKV 108.274 ili 34,28%, PKV 10.609 ili 3,36% i NSS 1.145 ili 0,36%.

Od ukupnog broja lica koja traže zaposlenje, u decembru 2004. godine registrovano je 145.194 žene, što je za 9.196 ili 6,76% više u odnosu na prethodnu godinu. Broj žena koje prvi put traže zaposlenje je 84.046 ili 57,19%. Njihovo učešće u evidentiranoj nezaposlenosti u decembru 2004. godine iznosilo je 45,97%.

¹Prosječna stopa zaposlenosti računa se prema % učešća zaposlenih u ukupnom broju radno sposobnog stanovništva (u dobi 15-65 godina).

²Prosječna stopa nezaposlenosti obračunava se iz matematičkog zbira broja zaposlenih i nezaposlenih kao učešće nezaposlenih u ukupnom zbiru.

Prosječan broj lica koja prvi put traže zaposlenje u toku 2004. godine je 160.876 i veći je za 6.110 u odnosu na 2003. godinu.

Tokom 2004. godine prosječno se službama za zapošljavanje prijavilo 93.583 nova lica koja traže zaposlenje, što je u odnosu na 2003. godinu više za 6.079 ili 6,95%. Prosječno za jedan mjesec prijavljivalo se 7.798 novih lica, što je za 206 više nego u 2003. godini.

Od ukupnog prosječnog broja lica koja prvi put traže zaposlenje (160.876), najveći broj je u Zeničko-dobojskom (37.882 ili 23,54%), u Tuzlanskom (28.718 ili 17,85%), u Kantonu Sarajevo (27.724 ili 17,23%), zatim slijede Srednjobosanski (19.831 ili 12,32%), Unsko-sanski kanton (19.122 ili 11,88%) itd.

Broj novoprijavljenih lica na evidenciji nezaposlenih u toku 2004. godine iznosio je 93.583 i najveći je u Tuzlanskom (21.087 ili 22,5%), Kantonu Sarajevo (19.786 ili 21,14%), Zeničko-dobojskom kantonu (18.079 ili 19,31%) itd.

Tokom 2004. godine sa evidencije nezaposlenih službe za zapošljavanje su posredovale u zapošljavanju za 27.550 lica, od čega najviše u Tuzlanskom (7.941 ili 28,82%), Kantonu Sarajevo (6.235 ili 22,63%), Zeničko-dobojskom kantonu (5.096 ili 18,49%) itd. Najmanji broj zaposlenih sa evidencije je ostvaren u Bosansko-podrinjskom kantonu (161 ili 0,58%).

U toku 2004. godine poslodavci su prekinuli radni odnos za 13.716 lica koja su se prijavila na evidenciju nezaposlenih. Najveći broj prekida radnog odnosa ostvaren je u Tuzlanskom (5.272 ili 38,43%), Zeničko-dobojskom (3.476 ili 25,34%) i Kantonu Sarajevo (2.071 ili 15,12%). Prekidi radnog odnosa su rezultat lošeg poslovanja poslodavaca, posljedica privatizacije i dr.

Sa evidencije nezaposlenih tokom 2004. godine brisano je ukupno 72.609 lica. Brisanje iz evidencije nezaposlenih lica ima ujednačen tok i kreće se prosječno mjesečno oko 6.000. Razlozi brisanja sa evidencije nezaposlenih najčešće su neredovno javljanje, zapošljavanje ili promjena mjesta prebivališta. Najviše brisanih sa evidencije je bilo na području Tuzlanskog (17.163 ili 23,63%), Kantona Sarajevo (16.970 ili 23,37%), Zeničko-dobojskog kantona (15.466 ili 21,30%) itd.

II

REALIZACIJA PROGRAMA RADA FEDERALNOG ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE

Mjere aktivne politike zapošljavanja

Aktivna politika zapošljavanja odvijala se u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Odlukom o raspodjeli sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje za zadovoljenje potreba u oblasti zapošljavanja, kojom su utvrđeni kriteriji raspodjele sredstava za namjene propisane članom 50. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, i Pravilnikom o mjerama za podsticaj zapošljavanja. Naime, Zakonom i Odlukom regulisano je da Federalni zavod u cilju ravnomjernijeg ostvarivanja materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba dodjeljuje finansijska sredstva kantonalnim službama za zapošljavanje za podmirenje ovih potreba ako su im postojeća sredstva nedostatna.

U razgovorima sa predstavnicima Misije Svjetske banke jedan od zaključaka je bio eksplicitna zabrana nastavka odobravanja kreditnih programa od strane zavoda za zapošljavanje, kao uslova za isplatu prve tranše SOSAC II (Drugi kredit za prilagođavanje socijalnog sektora). Upravni odbor Federalnog zavoda za zapošljavanje je donio Odluku o obustavljanju dodjele zajmova poslodavcima u cilju podsticanja zapošljavanja. Radi stvaranja uslova za realizaciju

mjera aktivne politike zapošljavanja sačinjen je Priručnik o mjerama za poticaj zapošljavanja, kojim su uspostavljeni temeljni principi, mjere, metode i uslovi za podršku pojedinim programima, kao i Okvirni program subvencija poslodavcima za poticaj zapošljavanja.

Priručnikom su predviđeni:

1. Jačanje usluga posredovanja u zapošljavanju između nezaposlenih osoba ili, uopšte, osoba koje traže posao i poslodavaca koji nude posao;
2. Programi pomoći pri zapošljavanju, kojima se pruža dodatna podrška i usluge za grupe koje nisu u mogućnosti ravnopravno se takmičiti na tržištu rada;
3. Programi obuke radi obučavanja potrebnih strukovnih profila i prevazilaženja nejednakosti koje su evidentne u svim ekonomijama, i
4. Programi podrške preduzećima radi pomoći poslodavcima u restrukturiranju preduzeća ili proširenja svojih poslovnih mogućnosti na unapređenju sposobnosti zaposlenika.

Okvirnim programom subvencija poslodavcima za poticaj zapošljavanja utvrđeni su:

- Program 1. Zapošljavanje nezaposlenih osoba sa VSS i VŠS;
- Program 2. Zapošljavanje nezaposlenih osoba VKV i KV;
- Program 3. Posao za sve, kojim bi bilo omogućeno zapošljavanje svih nezaposlenih osoba sa evidencije bez obzira na prethodno radno iskustvo i godine starosti, kako bi kroz programe uvođenja u posao savladali poslove radnog mjesta, te nadoknadili izgubljena znanja i vještine usljed dugotrajne nezaposlenosti;
- Program 4. Program 45-50, kojim je predviđeno stimulisanje zapošljavanja ženskih osoba iznad 45 godina starosti, te muških osoba iznad 50 godina starosti;
- Program 5. Posao za invalide, kojim se stimuliše zapošljavanje osoba sa invaliditetom kombinacijom sufinansiranja obrazovanja i zapošljavanja;
- Program 6. Solidarnost na djelu, kojim je predviđeno stimulisanje zapošljavanja osoba sa posebnim potrebama kombinacijom sufinansiranja obrazovanja i zapošljavanja, i
- Program 7. Poljoprivrednik, kojim se predviđa motiviranje poljoprivrednika da se registruju kao poljoprivredni proizvođači, radi stvaranja navike da plaćaju obaveza po osnovu poljoprivredne djelatnosti.

Navedeni programi tržišta rada imaju za cilj smanjiti nezaposlenost uslovljenu ekonomskim razvojem i strukturalnim promjenama u ekonomiji, smanjiti broj nezaposlenih i trajanje njihovog statusa nezaposlene osobe, smanjiti nedostajuće profile zanimanja, povećati profesionalnu i geografsku pokretljivost radne snage i osigurati dodatne pogodnosti za grupe koje su u posebno lošem položaju na tržištu rada.

U skladu sa ovim dokumentima upućen je poziv kantonalnim službama za zapošljavanje za kandidiranje programa tržišta rada iz "sredstava solidarnosti". Na poziv se odazvalo devet kantonalnih službi za zapošljavanje sa 32 programa tržišta rada, i to:

1. JU Služba za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona Bihać kandidovala je pet programa;
2. Služba za zapošljavanje Posavskog kantona Orašje kandidovala je dva programa;
3. JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona Tuzla kandidovala je pet programa;
4. JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona Zenica kandidovala je četiri programa;
5. JU Služba za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog kantona Goražde kandidovala je četiri programa;
6. Služba za zapošljavanje Srednjobosanskog kantona Travnik kandidovala je tri programa;
7. Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona Mostar kandidovala je dva programa;
8. Služba za zapošljavanje Zapadnohercegovačkog kantona Grude kandidovala je četiri programa;

9. Županijski zavod za upošljavanje Livno kandidovao je tri programa.

JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo u 2004. godini nije koristila "sredstva solidarnosti" jer je u svom programu podsticaja imala kreditne aktivnosti.

Za realizaciju kandidovanih programa kantonalnih službi za zapošljavanje Federalni zavod je odobrio 8.465.301,00 KM na ime sufinansiranja programa tržišta rada iz "sredstava solidarnosti". Kantonalne službe za zapošljavanje su iz svojih sredstava izdvojile 1.186.328,00 KM za realizaciju ovih programa, što znači da ukupna sredstva za realizaciju programa tržišta rada u 2004. godini iznose 9.651.629,00 KM. Programi su započeti u četvrtom kvartalu 2004. godine, a realizovaće se do 30.6.2005. godine i biće zaposlen 2.071 radnik po osnovu subvencija, te radno angažovano 995 radnika po osnovu izvođenja javnih radova, a, radi lakšeg pronalaženja posla, oko 400 nezaposlenih radnika završiče kurs engleskog jezika i za rad na računarima. Takođe, za 37 osoba sa evidencije nezaposlenih dokupljen je staž radi prijevremenog penzionisanja.

Stručna obuka, dokvalifikacija i stvaranje uslova za zapošljavanje

Radi stvaranja uslova za zapošljavanje, stručnu obuku, prekvalifikaciju i dokvalifikaciju novozaposlenih radnika i radnika koji su tehnološki višak, kao i stručnog osposobljavanja individualnih poljoprivrednih proizvođača – kooperanata, odobrena su sredstva u iznosu od 689.000,00 KM za realizaciju devet programa preduzeća. Realizacijom ovih programa stvorili su se uslovi za zadržavanje u radnom odnosu, odnosno zapošljavanje ukupno 373 radnika, te stručnu obuku 780 individualnih poljoprivrednih proizvođača – kooperanata, što će mnogima od njih omogućiti samoodrživi povratak na prijeratno prebivalište.

Monitoring korisnika podsticajnih sredstava

Tokom protekle godine nastavljene su aktivnosti na obavljanju monitoringa u preduzećima kojima su odobravana sredstva u cilju podsticanja zapošljavanja. Na području devet kantonalnih službi za zapošljavanja, u saradnji sa rukovodiocima opštinskih biroa za zapošljavanje, obavljen je monitoring kod preko 100 poslodavaca i fizičkih osoba korisnika sredstva za podsticaj u zapošljavanju, kao i dva poslodavca kojima su odobrena sredstva za stručnu obuku i prekvalifikaciju poljoprivrednih proizvođača-kooperanata. Ovo je permanentna aktivnost Federalnog zavoda, koja će se nastaviti i u narednom periodu do okončanja povrata sredstava. U ovu aktivnost su uključene i banke posredstvom kojih su plasirana sredstva krajnjim korisnicima.

Sredstva za podsticaj zapošljavanja plasirana do kraja 2003. godine realizovana su preko četiri komercijalne banke u ukupnom iznosu od 64.974.915,00 KM. Obaveze banaka su regulisane ugovorima o komisionim poslovima u skladu s kojima banke izvještavaju Federalni zavod o stanju i izvršavanju dospjelih obaveza po osnovu glavnice i kamate. Tokom godine se redovno analiziraju izvještaji banaka i izdaju nalozi bankama da preduzimaju potrebne mjere, radi naplate potraživanja, prema neurednim platišama dospjelih obaveza.

Predložene su mjere za poboljšanje naplate plasiranih sredstava, tako da 31.12.2004. godine povrat iznosi 60% po osnovu glavnice, a 76% po osnovu kamata.

U cilju potpunijeg informisanja o plasmanu i korištenju sredstava za podsticaj zapošljavanja objavljena je publikacija "Biznis stanuje ovdje..."³, u kojoj su prezentirani podaci o svim korisnicima tih sredstava i pregled korisnika podsticajnih mjera za prvo zapošljavanje mladih sa visokom stručnom spremom.

³Publikacija je dostavljena svim kantonalnim službama za zapošljavanje, a određen broj i poslanicima Parlamenta Federacije BiH.

Realizacija Programa zapošljavanja mladih osoba sa visokom stručnom spremom

U toku 2004. godine nastavljeno je sa realizacijom Programa poticanja zapošljavanja mladih osoba sa visokom stručnom spremom, radi stvaranja uslova za zapošljavanje ove populacije u zemlji, cijeneći da su to budući nosioci razvoja društva. Realizacijom Programa stvaraju se uslovi za zapošljavanje osoba VSS bez radnog iskustva, omogućuje ravnopravno natjecanje na tržištu rada, podstiče povratak u mjesto prebivališta i ublažava pojava odlaska mladih u inostranstvo. Po ovom osnovu Federalnom zavodu se prijavio 821 poslodavac i traženo je sufinansiranje za 2.189 lica. Federalni zavod je potpisao ugovore o sufinansiranju 640 poslodavaca i po tom osnovu zaposleno je 1.239 nezaposlenih osoba. Od zaključivanja ugovora do kraja 2004. godine 92 poslodavca su raskinula ugovore o radu sa 121 zaposlenikom, dok je Federalni zavod raskinuo ugovore sa 40 poslodavaca kod kojih je prestao radni odnos za 44 zaposlenika. U većini slučajeva ugovori su raskidani zbog sporazumnog prestanka rada zaposlenika sa poslodavcem radi prelaska kod drugog poslodavca, niske plate, neodgovarajućih uslova rada, prestanka rada poslodavca, kao i otkaza od strane poslodavaca koji nisu finansijski bili u mogućnosti zadržati radnika. Posredstvom Programa trenutno se sufinansira 1.118 zaposlenika, zaposlenih kod 600 poslodavaca, od čega su 42 zaposlenika deficitarne struke iz tačke 2. Natječaja (Sufinansiranje zapošljavanja na područjima gdje su izražene potrebe za deficitarnim zanimanjima).

Od ukupnog broja lica obuhvaćenih ovim programom, do sada je sa 151 potpisan ugovor radu na neodređeno vrijeme.

Profesionalna orijentacija i rad sa posebno nadarenim srednjoškolicima

U 2004. godini Federalni zavod je otpočeo sa aktivnostima na provođenju profesionalne orijentacije i radu sa posebno nadarenim srednjoškolicima, imajući u vidu da je profesionalna orijentacija kontinuirana, sistematska i planski organizovana djelatnost pružanja pomoći pojedincu u izboru usmjerenja i opredjeljenja u obrazovanju i profesionalnoj aktivnosti, radi postizanja profesionalnog identiteta koji je u skladu sa individualnim osobinama i potrebama, a i sa potrebama i kretanjima na tržištu rada. U tom smislu pokrenut je pilot projekat na području dvije kantonalne službe, tako da se rezultati ove aktivnosti mogu očekivati tek u ovoj godini. U protekloj godini realizovan je projekat pod nazivom "Eureka - škola za nadarene", koji je podržao Federalni zavod i Fond otvoreno društvo BiH. Projekat je inicirala i implementirala nevladina organizacija "Budimo aktivni", a dobio je i pozitivno stručno mišljenje Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, Prosvjetno-pedagoškog zavoda Kantona Sarajevo i Ministarstva obrazovanja i nauke Kantona Sarajevo. Federalni zavod je u tom projektu prepoznao način da se kroz pohađanje jednomjesečne edukativne nastave mladim i nadarenim srednjoškolicima dā podrška u njihovom kreativnom razvoju, te da se dodatno zadovolje njihove socijalne, obrazovne i emocionalne potrebe, jer upravo je ta populacija budući nosilac razvoja društva. Pored toga, cilj Projekta je bio i razvijanje opšte društvene svijesti o važnosti rada sa nadarenom djecom i omladinom, kako bi se spriječio njihov odlazak iz Bosne i Hercegovine.

Program mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji će u procesu privatizacije, stečaja, likvidacije i prestrukturiranja preduzeća ostati bez posla

Na osnovu Programa mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji će u procesu privatizacije, stečaja, likvidacije i prestrukturiranja preduzeća ostati bez posla, a koji je donijela Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Federalni zavod je u saradnji sa kantonalnim službama za zapošljavanje sačinio Okvirni plan realizacije Programa i utvrdio kriterije za finansijsku podršku

kantonalnim službama za zapošljavanje. Programom je predviđena obaveza obezbjeđenja sredstva za njegovu realizaciju od strane Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje u iznosu 20% izvornih prihoda godišnje. Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje obezbijedili su u 2004. godini sredstva za provođenje Programa. Međutim, do realizacije i angažovanja sredstava nije došlo zato što još nije stvoren pravni okvir za njegovu primjenu.

S obzirom na značaj i aktuelnost ovog programa potrebno je u 2005. godini preduzeti određene aktivnosti kako bi se stvorile pretpostavke za njegovu realizaciju.

Projekat podsticajnih mjera za zapošljavanje u poljoprivredi

Vlada FBiH je usvojila Projekat podsticajnih mjera za zapošljavanje u poljoprivredi, koji zajednički finansiraju Federalni zavod, Federalno ministarstvo izbjeglica i raseljenih osoba i Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Za realizaciju Projekta Vlada FBiH je imenovala Komisiju od predstavnika učesnika u Projektu.

Komisija je sačinila ugovor o udruživanju sredstava, zaključila Ugovor sa UPI bankom d.d. Sarajevo o plasmanu sredstava, raspisala prednatječaj za nabavku poljoprivredne mehanizacije, plastenika, sistema za navodnjavanje, priplodnih steonih junica i priplodnih ovaca. Objavljen je javni poziv za potencijalne korisnike sredstava, na koji se prijavilo preko 2.000 kandidata, što govori o velikoj zainteresovanosti za ova sredstva i mogućnosti zapošljavanja znatnog broja nezaposlenih, kao i stvaranju uslova za održivi povratak izbjeglih i raseljenih osoba. Sačinjeni su kriteriji za dodjelu sredstava i očekuje se da će do konačne realizacije Projekta doći u prvom polugodištu 2005. godine.

Zapošljavanje stranih državljana

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Federalni zavod je donosio odobrenja za izdavanje radnih dozvola stranim državljanima i osobama bez državljanstva, na prijedlog kantonalnih službi za zapošljavanje, u skladu sa Zakonom o zapošljavanju stranaca. U toku 2004. godine Federalni zavod je na prijedlog kantonalnih službi za zapošljavanje donio 1.656 odobrenja za izdavanje radnih dozvola. Od tog broja najviše zahtjeva za izdavanje radnih dozvola podneseno je u Kantonu Sarajevo (892), Tuzlanskom (165), Hercegovačko-neretvanskom (140), Unsko-sanskom i Zeničko-dobojskom (po 122), Zapadnohercegovačkom kantonu (81) itd.

Najviše zahtjeva za izdavanje radnih dozvola odnosi se na državljane Srbije i Crne Gore (460), Kine (347), Hrvatske (257), Turske (116) i dr. Što se tiče radnih dozvola izdatih kineskim državljanima, radna dozvola se izdaje jednom licu u trajanju od šest mjeseci.

S obzirom na to da u drugim državama odobrenja – radne dozvole izdaju institucije zapošljavanja na nivou države, pokrenuta je inicijativa za donošenje jedinstvenog zakona na nivou Bosnu i Hercegovinu o zapošljavanju stranih državljana, kako bi se uvela kontrola izdavanja radnih dozvola i ulaska stranih državljana u BiH, te zaštitilo domaće tržište radne snage. Ovu inicijativu podržavaju i predstavnici Međunarodne organizacije za migracije.

Istraživanje tržišta rada

Tržište rada u BiH je opterećeno brojnim problemima; ono je još uvijek fragmentirano i ne osigurava mobilnost radne snage. Postojeće radno zakonodavstvo prilagođeno je zahtjevima tržišne ekonomije, ali je prisutna statičnost, tj. nefleksibilnost radne snage, odnosno manja pokretljivost iz jedne profesije u drugu, što je rezultat obrazovnog sistema neprilagođenog potrebama tržišta rada i stanju u privredi. Funkcionisanje tržišta rada na cjelovitom prostoru jedini je način uravnoteženja ponude i potražnje radne snage, koji su osnovni indikatori tržišta

rada. Tržište rada podrazumijeva slobodu kretanja lica koja traže posao bez ikakvog ometanja na teritoriji BiH, slobodu u izboru zaposlenog i poslodavca, osiguranje minimuma socijalne sigurnosti, pravo na zaposlenje, uključivanje mladih, žena, invalidnih i drugih lica u proces rada, sprečavanje ilegalnog zapošljavanja, formiranje posebnih fondova i službi za potrebe tržišta rada, ujednačavanje opštih uslova za zapošljavanje, obavezno osiguranje za slučaj nezaposlenosti, primjenu međunarodnih standarda i jednakih kriterija u zapošljavanju.

Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje imaju značajnu ulogu u funkcionisanju tržišta rada. Polazeći od toga, Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje tokom protekle godine su uključene u *Program Evropske unije* za stručno obrazovanje i obuku (EU VET), odnosno u segment koji se odnosi na istraživanje tržišta rada. Shodno članu 13. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju..., formirana je radna grupa za pripremu jedinstvene metodologije za istraživanje tržišta rada na području Federacije BiH.

Radna grupa je izradila upitnik sa uputstvom, educirala savjetodavce u biroima za zapošljavanje radi istraživanja tržišta rada, odnosno potreba za radnom snagom na prostoru FBiH. Anketiranjem će biti obuhvaćeno oko 12.000 poslodavaca sa područja 10 kantonalnih službi zapošljavanja. Dobiveni podaci će poslužiti za analitičku ocjenu stanja na tržištu rada i za predlaganje nadležnim organima odgovarajućih mjera za prevazilaženje problema u zapošljavanju i ostvarivanje određenih prava po osnovu nezaposlenosti. Takođe, ove aktivnosti poslužiće Federalnom zavodu i kantonalnim službama za zapošljavanje za donošenje planova i programa rada u narednom periodu.

S obzirom na to da savremeni trendovi na tržištu rada zahtijevaju poznavanje i upotrebu novih oblika traženja posla i načina apliciranja, kao i pripremu za intervju sa poslodavcem, Federalni zavod je inicirao izradu brošure za nezaposlena lica "Kako aktivno tražiti posao", da bi se povećala informisanost i educiranost nezaposlenih osoba.

U saradnji s kantonalnim službama za zapošljavanje, Federalni zavod je pokrenuo aktivnosti na istraživanju tržišta rada u FBiH radi izrade jedinstvene baze podataka, na osnovu koje će biti moguće pratiti ponudu i potražnju radne snage i na taj način jačati ulogu službi za zapošljavanje u posredovanju u zapošljavanju.

Materijalna i socijalna sigurnost za vrijeme nezaposlenosti

Članom 28. Zakona propisano je da zaposlenici osiguravaju svoju materijalnu i socijalnu sigurnost za vrijeme nezaposlenosti, prvenstveno osiguranjem za slučaj nezaposlenosti, u skladu sa ovim i drugim zakonima. Materijalna i socijalna sigurnost podrazumijeva novčanu naknadu i doprinose za zdravstveno i penzijsko osiguranje u skladu sa ovim i drugim zakonima.

Novčana naknada je jedno od osnovnih prava iz radnog odnosa. To pravo, prema članu 29. Zakona, stiče nezaposlena osoba koja po prestanku radnog odnosa ima uplatu doprinosa za slučaj nezaposlenosti u razdoblju od najmanje osam mjeseci neprekidno u posljednjih 12 mjeseci ili od najmanje osam mjeseci sa prekidima u posljednjih 18 mjeseci koji su prethodili podnošenju zahtjeva za novčanu naknadu. U skladu sa članom 30. Zakona novčana naknada može trajati 6, 9 i 12 mjeseci zavisno od dužine staža osiguranja, a njena visina je različita i zavisi od prosječne plate u kantonu ostvarene u tromjesečju koje je prethodilo prestanku radnog odnosa. Prema članu 36. Zakona nezaposlena osoba nema pravo na novčanu naknadu kad je svjesno doprinijela prestanku radnog odnosa ili kad se utvrdi da je dobrovoljno napustila posao bez opravdanog razloga.

U 2004. godini u Federaciji BiH novčanu naknadu je koristilo prosječno mjesečno 4.878 nezaposlenih osoba, od čega je najveći broj korisnika u Tuzlanskom kantonu i Kantonu Sarajevo.

Federalni zavod je prema članu 35. Zakona drugostepeni organ, odnosno rješava po žalbama izjavljenim protiv rješenja kantonalnih službi za zapošljavanje o pravu na novčanu naknadu.

U izvještajnom periodu izjavljene su 1.094 žalbe protiv prvostepenih rješenja, od čega su riješene 723, i to u 44 slučaja žalba je odbačena, u 606 žalba je odbijena, u 67 žalba je uvažena, a u 6 predmeta poništena su prvostepena rješenja po pravu nadzora. Ostala je neriješena 371 žalba.

Članom 31. stav 1. Zakona određeno je da se **zdravstveno osiguranje** nezaposlenoj osobi osigurava u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, a članom 19. tač. 12, 13. i 14. Zakona o zdravstvenom osiguranju utvrđeno je pod kojim uslovima nezaposlena lica koja su prijavljena zavodu za zapošljavanje imaju obavezno zdravstveno osiguranje.

Članom 84. Zakona o zdravstvenom osiguranju dalje je propisano da osnovicu, način obračunavanja i uplate doprinosa za nezaposlene osobe utvrđuje svojim propisima zakonodavno tijelo kantona na prijedlog kantonalnog zavoda osiguranja.

Iz navedenih zakonskih propisa vidljivo je da službe za zapošljavanje i Federalni zavod nemaju nikakvog uticaja kod određivanja davanja za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, tako da vlada opšte šarenilo i ta izdvajanja se kreću od 4 KM do 20 KM po nezaposlenom, zavisno od kantonalne službe gdje su prijavljeni i kako je zakonodavno tijelo kantona svojom odlukom utvrdilo visinu izdvajanja.

U izvještajnom periodu u Federaciji BiH zdravstvenim osiguranjem bilo je obuhvaćeno prosječno mjesečno 189.623 nezaposlene osobe.

Članom 31. st. 2. i 3. Zakona određeno je da se **penzijsko i invalidsko osiguranje** osigurava nezaposlenoj osobi kojoj nedostaju tri godine do sticanja uslova za starosnu penziju, u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju, te da se za osiguranje ovog prava može koristiti najviše 0,5% sredstava.

U toku 2004. godine ovo pravo u Federaciji BiH ostvarila je 791 nezaposlena osoba.

Podaci o broju korisnika novčane naknade i zdravstvenog osiguranja imaju tendenciju porasta, tako da taj porast kod novčane naknade u odnosu na 2001. godinu iznosi 62%, dok kod zdravstvene zaštite posmatran u odnosu na isti period iznosi 20,76%.

Primjenjujući u praksi odredbe Zakona pri odlučivanju o pravima nezaposlenih osoba uočeno je niz manjkavosti ovog zakona, počevši od nepreciznosti pravne norme kojom su utvrđena određena prava, što dovodi do različitog tumačenja i izigravanja tog propisa, do činjenice da je znatno restriktivniji u odnosu na Zakon o zapošljavanju koji je do njegovog donošenja važio, a posebno u odnosu na ekonomsko-socijalnu situaciju i veliki broj otpuštenih radnika koji su bili u statusu radnika na čekanju posla, Federalni zavod je u prošloj godini inicirao izmjene i dopune Zakona i ponudio odgovarajuća rješenja.

Između ostalog, rješenja su ponuđena u pogledu proširivanja prava na novčanu naknadu i prava na penzijsko i invalidsko osiguranje, ujednačavanja iznosa novčane naknade u Federaciji BiH i uvođenje novčane pomoći, kao novog prava, regulisanja zdravstvene zaštite na način da službe za zapošljavanje i Federalni zavod imaju uticaja kod utvrđivanja uslova za sticanje ovog prava, te niz drugih rješenja koja bi olakšala nezaposlenim osobama ostvarivanje prava.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba usvojen je na oba doma Parlamenta Federacije BiH u različitim tekstovima koje treba usaglasiti i zbog čega Zakon još nije objavljen i stupio na snagu, ali prema saznanjima Federalnog zavoda neka od ponuđenih rješenja Federalnog zavoda su ugrađena u Zakon, dok predložena rješenja u vezi sa zdravstvenom zaštitom i novčanom pomoći nisu prihvaćena od predlagača Zakona.

Informacioni sistem

Uspostavljanjem jedinstvenog informacionog sistema biće omogućeno ostvarivanje bitnih funkcija službi za zapošljavanje (tržišno-ekonomska i socijalna), kao i dnevna ažurnost podataka na svim nivoima (biro, kantonalna služba, Federalni zavod), brz pristup podacima, povezivanje s drugim bazama podataka i transparentan rad. U okviru ovog projekta urađena je detaljna razrada

funkcija kroz funkcionalnu specifikaciju, te analiza lokacija sa specifikacijama opreme neophodne za funkciju sistema. Prva prezentacija jedinstvenog informacionog sistema i web portala izvršena je krajem godine, a dovršetak i implementacija su predviđeni za prvu polovinu 2005. godine.

Projekat informatizacije Federalnog zavoda višestruko je značajan:

- Primarni aspekt je informatizacija ukupnih aktivnosti kao i sistematizacija podataka o nezaposlenim.

- Drugi aspekt informatizacije Federalnog zavoda je u skladu sa zaključcima Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o izgradnji informatičkog društva na državnom nivou i predviđa integraciju informacionih sistema federalnih institucija koje vode brigu o raznim socijalnim davanjima.

Projekat informatizacije Federalnog zavoda za zapošljavanje u cjelini ima za cilj informatiziranje poslovnog procesa unutar biroa na operativnom nivou kao i pružanje informatičke podrške u taktičkom i strateškom djelovanju Federalnog zavoda na kantonalnom i federalnom nivou.

Za efikasnije izvršavanje funkcija Federalnog zavoda, sistem će:

- Osigurati obuhvat i ažuriranje podataka o nezaposlenima i poslodavcima na izvorištu, uz efikasnije uparivanje ponude i tražnje,

- Osigurati vertikalnu integraciju podataka i
- Osigurati redistribuciju informacija.

Federalni zavod je sačinio stručno-metodološki nacrt pravilnika za vođenje evidencija u oblasti zapošljavanja, sa svim obrascima i pokazateljima koji su potrebni i koji će biti implementirani u jedinstveni informacioni sistem. Uspostavom jedinstvenog informacionog sistema i donošenjem pravilnika o vođenju evidencija u oblasti zapošljavanja, pored ostalog, stvorice se pretpostavke za efikasniju i funkcionalniju evidenciju nezaposlenih osoba.

Zakon o standardnoj klasifikaciji zanimanja kojim je podržan standard ISCO 88 (važeći u zemljama EU) usvojen je, a ova klasifikacija je već implementirana u jedinstveni informacioni sistem.

Za projekat Istraživanje tržišta rada urađen je prijedlog za izradu softvera za distribuirani unos informacija i njihovu obradu.

Za projekat "Posao za 1.000 mladih sa VSS", kao i praćenje korištenja sredstava predviđenih za podsticaj zapošljavanja vršena je dogradnja softvera u proširenju baze, kao i izvještajnom dijelu.

Informativna djelatnost

U cilju transparentnosti poslovanja Federalni zavod je u toku 2004. godine redovno obavještavao javnost o svom djelovanju. Svakog mjeseca su objavljivana saopštenja za javnost sa svim relevantnim podacima iz oblasti zapošljavanja i nezaposlenosti, a održana je i konferencija za novinare na kojoj su predstavljeni rezultati "Programa poticanja zapošljavanja mladih osoba sa visokom stručnom spremom" i osnovne karakteristike Programa mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji će u procesu privatizacije, stečaja, likvidacije i prestrukturiranja preduzeća ostati bez posla. To su, pored jedinstvenog informacionog sistema, bile najviše zastupljene teme u medijima.

Ostvarena je dobra komunikacija sa većinom medija, što potvrđuje niz intervju sa predstavnicima Federalnog zavoda, ali i drugi vidovi žurnalističkih žanrova, objavljenih tokom prošle godine u elektronskim i štampanim medijima. Objavljena su tri broja **Informatora** (informativno glasilo Federalnog zavoda) sa vijestima o djelovanju i projektima Federalnog zavoda, ali i kantonalnih službi za zapošljavanje.

Tabelarno i grafikonsko predstavljanje podataka u **Statističkom biltenu** prošireno je tabelama i grafikonima sa podacima o korisnicima prava na penziju i invalidsko osiguranje i izdatim radnim dozvolama stranim državljanima. Za ostale informacije u vezi sa zapošljavanjem, tržištem rada, aktivnostima Federalnog zavoda i javnim pozivima korištene su sve mogućnosti informisanja putem Internet stranice.

Saradnja sa domaćim i međunarodnim institucijama

Federalni zavod je ostvario sadržajnu i sistematsku saradnju sa brojnim institucijama u Bosni i Hercegovini koje imaju značajan uticaj na oblast rada i zapošljavanja. Naročito su značajni kontakti i raznovrsni oblici saradnje sa Vladom Federacije BiH, Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike, Federalnim ministarstvom finansija, Federalnim ministarstvom za obrazovanje i nauku, Agencijom za rad i zapošljavanje BiH, Savezom samostalnih sindikata BiH, Privrednom komorom Federacije BiH i Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske, te sa Svjetskom bankom, Međunarodnim monetarnim fondom i dr.

Federalni zavod, kao jedan od ključnih faktora na tržištu rada, ostvario je saradnju sa Njemačkim društvom za tehničku saradnju (GTZ-Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit) na projektu "Stručno obrazovanje i usavršavanje u BiH". Uloga Federalnog zavoda u ovoj saradnji se odnosi na donošenje informacija o istraživanju tržišta rada, stručnu osposobljenost nezaposlenih osoba i segment doobuke i cjeloživotnog učenja u sektoru stručnog obrazovanja.

Federalni zavod se aktivno uključio u ranije započete aktivnosti Agencije za rad i zapošljavanje BiH koje se odnose na saradnju sa Saveznom agencijom za rad SR Njemačke na angažovanju studenata iz BiH na ferijalnom radu u SR Njemačkoj u trajanju od tri mjeseca. Posredstvom kantonalnih službi za zapošljavanje po ovom osnovu u toku 2004. godine angažovano je 50 studenata sa područja FBiH.

Takođe, Federalni zavod je ostvario značajnu saradnju sa brojnim razvojnim i informativnim organizacijama koje djeluju u Bosni i Hercegovini, a radi stvaranja povoljnijih uslova za zapošljavanje:

- Program EU VET: "Stručno obrazovanje i obuka" - jačanje institucija tržišta rada u kontekstu reforme obrazovanja u Bosni i Hercegovini;
- Program ETF: "Obrazovanje odraslih" - unapređenje postojećih znanja i vještina nezaposlenih lica u kontekstu cjeloživotnog učenja;
- Projekat Vijeća Evrope, Misije OSCE – ODIHR i Evropske komisije: "Romi i Pakt stabilnosti" - stvaranje povoljnijih uslova za zapošljavanje Roma;
- Program OSCE: "Inicijativa generacije nasljednika" - pružanje podrške mladim u procesu rješavanja njihovih svakodnevnih problema, te projekat Ceris: "Razvoj mreža plus" - formiranje baze podataka visokoobrazovanih mladih s ciljem unapređenja usluge posredovanja na tržištu rada;
- Program OSCE: "Uloga sindikata u zaštiti radnika od diskriminacije u radu i zapošljavanju", u okviru projekta OSCE: "Ravnopravnost u zapošljavanju i radnim odnosima" - stvaranje povoljnijih uslova u oblasti rada i zapošljavanja, i
- Udruženje nezaposlenih u Bosni i Hercegovini - rješavanje aktuelne problematike u oblasti zapošljavanja.

Radi unapređenja saradnje sa Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske, Federalni zavod je zaključio Protokol o saradnji radi zajedničkih aktivnosti na rješavanju pitanja od obostranog interesa, kao što su informacioni sistem, funkcionisanje jedinstvenog tržišta rada, istraživanje tržišta rada, prezentiranje aktera tržišta rada te saradnja sa Agencijom za rad i zapošljavanje BiH.

Rad organa upravljanja

Upravni odbor je protekloj godini održao osam sjednica, na kojima su razmatrana najvažnija pitanja iz nadležnosti Federalnog zavoda i ostvarivanja funkcija zapošljavanja. Usvojeni su Izvještaj o radu u 2003. godini⁴, Izvještaj o finansijskom poslovanju u 2003. godini, izvještaji o monitoringu korištenja sredstava za podsticaj zapošljavanja (periodično) i o namjenskom korištenju sredstava za stručnu obuku i prekvalifikaciju i dr. Doneseni su Program rada za 2004. godinu⁵, Akcioni plan na bazi Izvještaja Ureda za reviziju budžeta-proračuna u FBiH, Pravilnik o finansijskom poslovanju, Pravilnik o računovodstvu, Analitički kontni plan, Statut⁶, Priručnik o mjerama za poticaj zapošljavanja, Kriteriji za finansijsku podršku kantonalnim službama za zapošljavanje u realizaciji Programa mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika, Pravilnik o utvrđivanju uslova i kriterija za davanje saglasnosti za provođenje javne nabavke po posebnim metodama, Okvirni program subvencija poslodavcima za poticaj zapošljavanja, Poslovnik o radu Komisije za raspodjelu sredstava za finansiranje programa tržišta rada, Izmjene i dopune Finansijskog plana za 2004. godinu, Finansijski plan za 2005. godinu, Finansijski plan za oblast zapošljavanja za nivo Federacije BiH za 2005. godinu, kao i brojne odluke, zaključci i informacije u vezi sa radom i ostvarivanjem funkcija Federalnog zavoda.

Nadzorni odbor je u protekloj godini održao osam sjednica, na kojima je analizirao izvještaje o poslovanju Federalnog zavoda, pregledao je i provjeravao urednost i zakonitost vođenja poslovnih knjiga, a, u obavljanju nadzora nad upotrebom sredstava za rad, pregledao je godišnji izvještaj o finansijskom poslovanju i obračun.

Stručna služba

U realizaciji programskih zadataka u 2004. godini, stručne i administrativne poslove obavljali su zaposlenici Federalnog zavoda. Rad službe se odvijao u neadekvatnom i nefunkcionalnom poslovnom prostoru, nedovoljnoj opremljenosti službe, kao i neodgovarajućoj kvalifikacionoj strukturi zaposlenih, posebno kada se ima u vidu transformacija u oblasti zapošljavanja. Radi poboljšanja uslova za rad i odgovora na funkcije koje ima ova služba, nameće se potreba veće osposobljenosti, opremljenosti (informacioni sistem) i stvaranja uslova za rad.

Stručne i administrativne poslove u 2004. godini obavljalo je 48 zaposlenika (među kojima je i devet preuzetih iz ranijeg Zavoda za zapošljavanje BiH), od kojih je 44 zaposleno na neodređeno, a četiri na određeno vrijeme. Osnivanjem Agencije za rad i zapošljavanje BiH, dva zaposlenika ranijeg Zavoda za zapošljavanje BiH angažovana su u Agenciji. Kvalifikaciona struktura zaposlenih je sljedeća: VSS 19, VŠS 6, SSS 12, KV 9 i NK 2.

III

RAD KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE

Federalni zavod je obavezan da prati, usklađuje i koordinira rad i pruža pomoć kantonalnim službama za zapošljavanje. S tim u vezi ostvaren je uvid u izvještaje o radu kantonalnih službi za zapošljavanje u toku 2004. godine. Ocijenjeno je da su kantonalne službe za zapošljavanje svoje aktivnosti obavljale u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju

⁴Parlament FBiH je prihvatio Izvještaj o radu u 2003. godini.

⁵Vlada FBiH je dala saglasnost na Program rada za 2004. godinu i na Statut.

i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Odlukom o raspodjeli sredstava za zadovoljenje potreba u oblasti zapošljavanja, kao i donesenim aktima.

Osnovne karakteristike rada kantonalnih službi za zapošljavanje:

- U utvrđivanju i provođenju ukupnih mjera radi očuvanja dostignutog nivoa zaposlenosti i stvaranja uslova za povećanje broja zaposlenih u Federaciji BiH, kantonalne službe su nailazile na određene poteškoće, koje su posljedica prije svega sporog aktiviranja privrednih kapaciteta, niskog tehničko-tehnološkog nivoa razvijenosti privrede i zaostajanja u razvoju novih tehnologija, kao i nedostatka finansijskih sredstava bilo da je riječ o vlastitim sredstvima ili stranim ulaganjima u pokretanje proizvodnje. Ovakvo stanje privrede, visoka stopa nezaposlenosti i nedovoljna potražnja za stručnom radnom snagom uticali su na izraženu pojavu rada "na crno". U vezi s tim, službe su ukazale da bi trebalo veću pažnju posvetiti eliminisanju ove pojave kroz pojačani inspekcijski nadzor, kao i da mnogi poslodavci izbjegavaju prijavljivanje radnika na zdravstvenu zaštitu i PIO, te na taj način smanjuju prihode budžeta, a na evidencijama nezaposlenih je svaki dan sve veći broj nezaposlenih osoba. Iz tih razloga osobe za koje se ne uplaćuju doprinosi po osnovu zaposlenosti po prestanku radnog odnosa ne mogu ostvariti prava koja im po zakonu pripadaju. Isto tako, osobe koje rade "na crno" a na evidencijama su nezaposlenih i koriste određena prava, kao npr. zdravstvenu zaštitu, na taj način uvećavaju troškove službi za zapošljavanje.

- Evidentan problem predstavlja i zapošljavanje stranih državljana u Bosni i Hercegovini. S obzirom na to da ova problematika nije adekvatno uređena (izdavanje radnih dozvola vrši se na nivou kantonalnih službi u FBiH, a u RS na nivou opština), potrebno je sačiniti zakonska rješenja koja bi adekvatno regulisala ovu oblast na nivou Bosne i Hercegovine, čime bi se otklonile određene slabosti. Kako je kod svih članica Evropske unije ovo pitanje riješeno na državnom nivou, pokrenuta je inicijativa, a i na prijedlog IOM-a, da se to isto učini i u Bosni i Hercegovini.

- Takođe, neke službe za zapošljavanje su ukazale na znatnu tražnju za radnicima određenih zanimanja, posebno u zemljama okruženja, i s tim u vezi istakle problem sporog dobivanja radnih dozvola, visokih cijena taksi za vize i radne dozvole koje plaćaju nezaposlene osobe, uslovljavanje poslodavaca za radno angažovanje osoba koje imaju dvojno državljanstvo jer za takve osobe nije potrebno voditi postupak dobivanja radne dozvole, a posebno se ističe problem udovoljavanju zahtjevima poslodavaca zbog nepostojanja stručne pripreme za rad u inostranstvu. Ovakvi i slični problemi nameću potrebu što skorijeg zaključivanja međudržavnih ugovora o zapošljavanju, kojim bi bila regulisana sva pitanja u vezi sa zapošljavanjem i ostvarivanjem prava po osnovu zaposlenosti u inostranstvu.

- Nepostojanje jedinstvenog tržišta rada na nivou BiH, opterećeno brojnim problemima, problematiku zapošljavanja čini još težom i utiče na provođenje primarne funkcije službi za zapošljavanje – posredovanja u zapošljavanju između nezaposlenih osoba i poslodavaca.

- Sadašnji nivo finansijskih sredstava u oblasti zapošljavanja nije zadovoljavajući za rješavanje nagomilanih problema koji su prisutni u ovoj oblasti, a posebno imajući u vidu broj nezaposlenih, stvaranje uslova za nova zapošljavanja i sve veću potrebu za stručnom obukom, prekvalifikacijom, dokvalifikacijom i specijalizacijom kako zaposlenih tako i nezaposlenih, kao i onih koji će u procesu privatizacije, stečaja i likvidacije preduzeća ostati bez posla.

- Kantonalne službe za zapošljavanje su u toku 2004. godine svojim sredstvima i uz podršku Federalnog zavoda finansirale programe zapošljavanja pripravnika sa VSS i VŠS i sa tim aktivnostima će nastaviti i u narednom periodu, uz potrebu zapošljavanja i drugih kategorija kao što su radnici SSS, KV i VKV, radnici sa preko 20 godina radnog staža i preko 50 godina starosti, te invalidne osobe, kao i angažovanje nezaposlenih osoba po osnovu izvođenja javnih radova.

- Kantonalne službe za zapošljavanje su značajnu pažnju posredovanju u zapošljavanju. To podrazumijeva radnje i mjere za povezivanje nezaposlene osobe koja traži zaposlenje, kao i zaposlene osobe koja traži promjenu u zaposlenju, s poslodavcem kojem je potreban zaposlenik

radi zasnivanja radnog odnosa, odnosno sklapanja ugovora o radu ili radnog angažovanja. Posredstvom službi za zapošljavanje u 2004. godini zaposleno je 27.550 lica (prosječno 2.295 u toku mjeseca), što je za 2.964 lica više u odnosu na 2003. godinu, i predstavlja povećanje za 12,07%. Izuzetno nepovoljan odnos ponude i tražnje radne snage se i dalje nastavlja, na što ukazuje podatak da je na jedno radno mjesto u prosjeku u 2004. godini konkurisalo 427 nezaposlenih lica.

- Najveći broj posredovanja u zapošljavanju ostvaren je u Tuzlanskom (7.941 ili 28,82%), Kantonu Sarajevo (6.235 ili 22,63%), Zeničko-dobojskom (5.096 ili 18,49%), Srednjobosanskom (2.350 ili 8,52%), Unsko-sanskom (2.347 ili 8,51%), Hercegovačko-neretvanskom (1.562 ili 5,66%), Zapadnohercegovačkom (992 ili 3,60%), Posavskom (447 ili 1,62%), Livanjskom (419 ili 1,52%) i Bosansko-podrinjskom kantonu (161 ili 0,58%).

- Zbog poznate situacije u privredi, neispunjavanja obaveza iz procesa privatizacije, u toku 2004. godine prosječno je mjesečno evidentirano 1.143 prestanka radnog odnosa, odnosno 13.716 lica, što je u odnosu na prosjek 2003. godine (822) više za 321 mjesečno ili 39,04%.

Mjere aktivne politike zapošljavanja koje provode Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje značajno će uticati na poboljšanje strukture zaposlenih i nezaposlenih osoba prema zahtjevima poslodavaca i tržišta rada. U tom smislu nastaviće se aktivnosti na stvaranju uslova za otvaranje novih radnih mjesta, pri čemu značajnu ulogu treba da imaju i mjere ekonomske politike koje provodi Vlada Federacije Bosne i Hercegovine.

IV

PREGLED PRIHODA I PRIMITAKA I RASHODA I IZDATAKA KANTONALNIH SLUŽBI I FEDERALNOG ZAVODA ZA ZAPOŠLJAVANJE

Na osnovu Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Pravilnika o načinu uplate javnih prihoda budžeta i vanbudžetskih fondova, osnovni izvor finansiranja funkcija u oblasti zapošljavanja koje se vrše u okviru Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje čini doprinos za osiguranje od nezaposlenosti.

Izdvajanjem stope od 2,0 % na bruto platu radnika i 0,5 % na teret poslodavca, doprinos za osiguranje od nezaposlenosti ostvaruje se u odnosu 70 % za kantonalne službe i 30 % za Federalni zavod za zapošljavanje. Ovaj prihod je prvenstveno namijenjen za izvršavanje posredovanja u zapošljavanju, obezbjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, te aktivnu politiku zapošljavanja na nivou Federacije BiH.

Pored doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti, sredstva Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje osiguravaju se i iz drugih izvora:

- prihoda od kamata na depozit, kamata po osnovu datih dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja;
- prihoda po osnovu privremenih i povremenih poslova i zakupnina;
- prihoda od taksa za izdavanje radnih dozvola stranim državljanima i ostalih prihoda.

Prihodi Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje na području Federacije BiH koriste se za finansiranje osnovnih funkcija, utvrđenih Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba. Redoslijed izmirivanja obaveza utvrđen je Odlukom o raspodjeli sredstava Federalnog zavoda za zadovoljenje potreba u oblasti zapošljavanja, kako slijedi:

- Pokrivanje administrativnih troškova Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje:
 - plata i naknada troškova zaposlenih,
 - izdataka za materijal i usluge;

- Ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba u skladu sa propisima;
- Finansiranje programa mjera za podsticaj zapošljavanja i održavanja više stope zaposlenosti.

U slučaju da su sredstva službi za zapošljavanje nedovoljna za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova u nastupajućem mjesecu, Federalni zavod će na zahtjev kantonalnih službi za zapošljavanje, poslije odobrenja resornog ministarstva, obezbijediti nedostajuća sredstva za tu namjenu.

Finansijske transakcije u vezi sa osiguranjem socijalnih prava nezaposlenih osoba obuhvataju:

- novčane naknade,
- doprinose za zdravstveno i penziono osiguranje.

Pravo na novčanu naknadu utvrđuju kantonalne službe za zapošljavanje, a po žalbama rješava Federalni zavod za zapošljavanje.

Iz navedenih podataka proizlazi da je Federalni zavod zajedno sa kantonalnim službama za zapošljavanje u 2004. godini ostvario ukupan prihod od 82.590.971 KM i ukupan rashod u iznosu od 64.637.630 KM, te je razlika prihoda nad rashodima 17.953.341 KM.

U toku 2004. godine na raspolaganju su bila prenesena novčana sredstva iz 2003. godine u iznosu od 28.674.981 KM (od kojih su se u toku 2004. godine podmirile stvorene i neisplaćene obaveze iz 2003. godine). Uz to, zajedno sa primljenim otplatama po datim dugoročnim plasmanima za podsticaj zapošljavanja u iznosu od 7.303.890 KM i tekućim potporama koje su kantonalne službe primile kao dio sufinansiranja realizacije programa podsticaja zapošljavanja u iznosu od 1.875.369 KM, Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje su raspolagale u toku 2004. godine sredstvima u iznosu od 120.449.211 KM.

Sredstva ostvarena po osnovu doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti iznose 77.965.720 KM, što čini 94 % ukupno ostvarenih prihoda.

U okviru ukupnih prihoda, pored doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti, 4.629.251 KM ili 6 % čine ostali prihodi ostvareni od kamata na depozit, kamata po osnovu datih dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja, prihodi po osnovu privremenih i povremenih poslova i zakupnina, prihodi od taksa za izdavanje radnih dozvola stranim državljanima i ostali prihodi.

Ukupni prihodi i primici iznose 91.774.230 KM i predstavljaju 76% ukupno raspoloživih sredstava, dok preostalih 24% raspoloživih sredstava čine prenesena sredstva iz 2003. godine. Treba naglasiti da procenat prenesenih sredstava ne uključuje obaveze koje su nastale u 2003. godini, a čija je realizacija prenesena u 2004. godinu.

Ukupni rashodi i izdaci u toku 2004. godine iznosili su 84.342.821 KM, od čega je izdvojeno za:

- Rashode za plate i naknade zaposlenih i doprinose poslodavaca u iznosu od 11.460.305 KM, što je 13,6 % učešća u ukupnim rashodima i izdacima;
- Rashode za materijal i usluge u iznosu od 5.149.828 KM ili 6 % učešća u ukupnim rashodima i izdacima;
- Rashode za obezbjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti za vrijeme nezaposlenosti u iznosu od 28.884.276 KM odnosno 34% ukupnih rashoda i izdataka. U sklopu ovih rashoda 43% je izdvojeno za novčanu naknadu za nezaposlena lica, 43% za zdravstveno osiguranje nezaposlenih, 2% za PIO za nezaposlena lica, te 12% za ostale izdatke za obezbjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti za vrijeme nezaposlenosti;
- Rashode za subvencije za podsticaj zapošljavanja u iznosu od 19.143.210 KM ili 22,4% učešća u ukupnim rashodima i izdacima. Rashodi po ovom osnovu čine izdatke za finansiranje zapošljavanja, za stručno osposobljavanje i prekvalifikaciju, finansiranje programa podsticaja zapošljavanja pripravnika sa VSS i VŠS i ostali izdaci za finansiranje programa mjera za podsticaj zapošljavanja i održavanje više stope zaposlenosti u vidu bespovratnih sredstava.

Od ukupnih rashoda za ovu namjenu najveći iznos sredstava plasirao je Federalni zavod u iznosu od 15.276.811 KM ili 80% ukupno plasiranih sredstava za subvencije za podsticaj zapošljavanja.

U okviru ovih rashoda, u skladu sa Priručnikom o mjerama za poticaj zapošljavanja i Okvirnim programom subvencija poslodavcima za poticaj zapošljavanja, na ime sufinansiranja programa tržišta rada iz "sredstava solidarnosti" za programe stručne obuke, prekvalifikacije, dokvalifikacije novozaposlenih radnika i druge programe, Federalni zavod je u toku 2004. godine kantonalnim službama za zapošljavanje odobrio 8.841.813 KM.

Pored toga, Federalni zavod je u toku 2004. godine izdvojio sredstva za realizaciju Programa poticanja zapošljavanja mladih osoba sa visokom stručnom spremom u iznosu od 5.923.418 KM.

- Kapitalne izdatke koji se odnose na nabavku opreme i poslovnih prostora u iznosu od 1.352.407 KM odnosno 2,0 % učešća u ukupnim rashodima i izdacima, što uglavnom podrazumijeva nabavku kompjuterske opreme radi realizacije projekta "Jedinstveni informacioni sistem Federalnog zavoda za zapošljavanje" na nivou Federacije BiH.
- Finansiranje podsticaja zapošljavanja dugoročnim plasmanima u iznosu od 18.352.784 KM ili 22 % učešća u ukupnim rashodima i izdacima.. Od ukupnih dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja, 11.027.154 KM je plasirao Federalni zavod, od čega je 8.527.154 KM realizovao pravnim i fizičkim licima po već donesenim odlukama Upravnog odbora Federalnog zavoda u 2003. godini, a 2.500.000 KM za Projekat podsticajnih mjera za zapošljavanje u poljoprivredi.

Zaključno sa 31.12.2004. godine, ostalo je nerealizovano 36.361.890 KM, od čega je u Federalnom zavodu 8.308.503 KM, a 27.654.203 KM se odnosi na kantonalne službe za zapošljavanje. Najveći dio nerealizovanih sredstava je u JU "Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo" i iznosi 11.733.187 KM.

Navedeni osnovni finansijski pokazatelji upućuju na činjenicu da je u 2004. godini ostao značajan dio sredstava neangažovanih za namjene utvrđene Zakonom. Neimplementirana sredstva po kantonima kreću se u nivou od 432.402 KM (Livanjski kanton) do 11.733.187 KM (Kanton Sarajevo). Ta sredstva, kako u kantonalnim službama tako i u Federalnom zavodu, uglavnom se odnose na stvorene a neizmirene obaveze u 2004. godini. Ova konstatacija se posebno odnosi na neimplementirana sredstva za izmirivanje obaveza po osnovu realizacije Programa mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji će u procesu privatizacije, stečaja, likvidacije i prestrukturiranja preduzeća ostati bez posla (koji je donijela Vlada FBiH) u iznosu od oko 15.000.000 KM, jer se nisu stvorile zakonske pretpostavke za njegovu realizaciju. Preostali dio neimplementiranih sredstava uglavnom se odnosi na stvorene a neizmirene obaveze koje će se realizovati u 2005. godini.

Na osnovu ovih pokazatelja o finansiranju funkcija u oblasti zapošljavanja mogao bi se steći utisak da postoje realni viškovi sredstava. Međutim, ako pođemo od pretpostavke načina finansiranja potreba u oblasti zapošljavanja s ciljem rješavanja problema nezaposlenosti, jasno je da su za tu namjenu potrebna i veća sredstva kako bi se ovaj problem efikasnije rješavao. Na taj način, pored ostalih pretpostavki, stvorili bi se realni preduslovi za efikasniju zaštitu nezaposlenih osoba, kao i uslovi za brže zapošljavanje u Federaciji Bosne i Hercegovine.

* * *

Napomena: *Radi potpunijeg informisanja i sagledavanja stanja u oblasti zapošljavanja, u prilogu su dati statistički pokazatelji iz kojih se mogu sagledati stanje i tendencije u ovoj oblasti.*

PRIHODI I PRIMICI	USK	PK	TK	ZDK	BPK	SBK	HNK	ZHK	SK	HBK	FZZ	UKUPNO
	Bihac	Orašje	Tuzla	Zenica	Goražde	Travnik	Mostar	Grude	Sarajevo	Livno	Sarajevo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
A) Doprinos za slučaj nezaposlenosti	4.450.806	790.884	9.170.552	6.793.096	732.753	4.290.600	5.567.521	1.575.993	19.128.986	1.232.222	24.232.307	77.965.720
B) Ostali prihodi od kamata, radnih dozvola itd.	76.066	25.258	152.597	148.584	10.668	26.793	99.296	76.703	2.572.096	17.639	1.423.551	4.629.251
C) Tekuće potpore (grantovi)	307.448	276.012	141.174	392.263	82.482	675.990	0	0	0	0	0	1.875.369
D) Prilježene otplate datih dugoročnih plasmana	153.475	213.312	127.343	160.519	0	0	26.066	7.675	364.252	0	6.251.248	7.303.890
I UKUPNO PRIHODI I PRIMICI (A+B+C+D)	4.987.795	1.305.466	9.591.666	7.494.462	825.903	4.993.383	5.692.883	1.660.371	22.065.334	1.249.861	31.907.106	91.774.230
II PRENESENA SREDSTVA IZ PRETH. PERIODA	1.051.199	407.822	1.907.784	3.287.785	408.489	889.601	1.709.226	1.124.228	9.529.558	556.108	7.803.181	28.674.981
1. UKUPNO RASPOLOŽIVA SREDSTVA (I+II)	6.038.994	1.713.288	11.499.450	10.782.247	1.234.392	5.882.984	7.402.109	2.784.599	31.594.892	1.805.969	39.710.287	120.449.211

RASHODI I IZDACI	USK	PK	TK	ZDK	BPK	SBK	HNK	ZHK	SK	HBK	FZZ	UKUPNO
	Bihac	Orašje	Tuzla	Zenica	Goražde	Travnik	Mostar	Grude	Sarajevo	Livno	Sarajevo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
A) RASHODI (a+b+c+d)	3.693.714	987.672	8.343.445	5.949.160	670.656	3.360.437	5.505.114	1.380.150	13.978.585	1.373.567	19.395.119	64.637.619
a) Plate i naknade zaposlenika i dopr. poslodavaca	1.099.091	354.273	1.149.634	1.011.007	148.646	1.274.705	1.684.885	476.870	2.589.842	359.901	1.311.451	11.460.305
b) Materijal i usluge	208.475	81.170	333.749	236.324	22.133	215.150	326.730	200.764	780.481	63.066	2.681.786	5.149.828
c) Izdaci za soc. i mat. sigurnost nezaposlenih	2.351.083	300.125	6.455.869	3.576.898	282.548	1.752.582	3.419.709	502.976	9.640.913	476.502	125.071	28.884.276
- Novčana naknada za nezaposlena lica	624.770	120.363	3.104.781	1.457.333	125.291	822.808	1.850.117	122.213	4.025.781	197.276	0	12.450.733
- Zdravstveno osiguranje nezaposlenih lica	1.696.069	172.301	3.230.979	2.044.604	145.270	900.000	1.396.018	310.470	2.200.000	275.754	0	12.371.465
- PIO za nezaposlena lica	30.244	5.461	116.647	74.961	11.987	29.774	165.874	28.893	227.443	3.472	0	694.756
- Ostali izdaci za soc. i mat. sigurnost nezap. lica	0	2.000	3.462	0	0	0	7.700	41.400	3.187.689	0	125.071	3.367.322
d) Subvencije za poticaj zapošljavanja	35.065	252.104	404.193	1.124.931	217.329	118.000	73.790	199.540	967.349	474.098	15.276.811	19.143.210
B) KAPITALNI RASHODI (a+b+c)	4.511	708.820	52.673	556.646	1.201	323.805	3.658	307.776	5.883.120	0	11.862.981	19.705.191
a) Nabavka opreme i građevine	4.511	48.820	52.673	1.646	1.201	23.805	3.658	7.776	372.490	0	835.827	1.352.407
b) Rekonstrukcija i održavanje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
c) Finansiranje zapošljavanja (kreditna sredstva)	0	660.000	0	555.000	0	300.000	0	300.000	5.510.630	0	11.027.154	18.352.784
C) TEKUĆA REZERVA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. UKUPNO RASHODI I IZDACI (A+B+C)	3.698.225	1.696.492	8.396.118	6.505.806	671.857	3.684.242	5.508.772	1.687.926	19.861.705	1.373.567	31.258.100	84.342.810

3. NEIMPLEMENTIRANA SREDSTVA (1-2)	2.340.769	16.796	3.103.332	4.276.441	562.535	2.198.742	1.893.337	1.096.673	11.733.187	432.402	8.452.187	36.106.401
---	------------------	---------------	------------------	------------------	----------------	------------------	------------------	------------------	-------------------	----------------	------------------	-------------------

PROSJEČAN BROJ ZAPOSLENIH	43	13	59	64	9	51	60	23	114	15	46	497
----------------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	----------	-----------	-----------	-----------	------------	-----------	-----------	------------

